Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimetŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovu, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebarg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colonă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care di

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumără la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulu I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 248. Braşovŭ, Marţĭ-Mercurĭ, 10 (22) Noemvre 1893.

**Braşovŭ**, 9 Noemvre v.

Viceşpanului dela Făgăraşŭ, care în dilele trecute a datŭ alarmă, că patria este în periculŭ, deórece Românii stau sĕ-o înghiţă, îi dă acuma organulŭ stăpânilorŭ sĕ-i o ţepĕnă lovitură cu piciorulŭ.

Firesce, puternicilorŭ din Budapesta nu le póte conveni, ca câte unŭ viceşpanŭ obscurŭ din Ardélŭ se crede chiămatŭ a le da sfaturĭ cum sĕ salveze ţéra, când ei, după a lorŭ părere, nu facŭ alta di şi nópte decâtŭ a lucra pentru salutea ei.

A şi trebuitŭ sĕ-şĭ audă grele împutărĭ viceşpanulŭ Kapocsanyi Mor, care în zelulŭ sĕu de a scăpa Ardélulŭ din ghiarele Românilorŭ, a mersŭ până a deveni colaboratorulŭ fóiei estreme „Egyetértés". I-o spune „Pester Lloyd" clarŭ şi limpede, că politica de naţionalitate nu-i de nasulŭ lui, că are sĕ-şĭ védă de trébă şi sĕ nu s'amestece în politica celorŭ dela guvernŭ, căcĭ aceştia sciu mai bine ce au sĕ facă, decâtŭ sĕ aibă lipsă de sfatulŭ funcţionarilorŭ ungurĭ administrativĭ din Ardealŭ.

Până aicĭ turburarea stăpânilorŭ, din causa zelului neoportunŭ, ce-lŭ desfăşură slugile lorŭ de prin comitate, este o cestiune de certă casnică între ei şi îi privesce numai pe ei. Dér „Pester Lloyd" mai atinge totodată şi alte cestiunĭ, ce ne interesézâ directŭ şi pe noi.

Fóia guvernamentală vine şi constată înainte de tóte, că motivulŭ de căpetenia, care îndémnă pe puternicii comitatelorŭ din Ardélŭ de a aţîţa în contra Românilorŭ, declarându-i de elemente suspiţióse, este consideraţiunea la „pânea, ce arŭ voi mai bine sĕ-o mănânce ei înşişĭ".

Acesta este unŭ adevĕrŭ, la care n'avemŭ sĕ adaugemŭ nimicŭ. Numai conclusiunile, ce le face fóia guvernamentală, nu le putemŭ nicidecum admite. Căcĭ a presenta cestiunea română ca o cestiune de funcţiunĭ póte sĕ fiă espedientulu celŭ mai comodŭ pentru cei dela putere, dér nu corĕspunde realităţii.

Dovadă că nu este aşa, cum pretinde „P. Lloyd" suntŭ înseşĭ espunerile acestei foi, care recunósce, că poporulŭ românŭ e nemulţumitŭ şi că causele acestei nemulţumirĭ suntŭ multe şi varie; recunósce că una din causele principale este, că administratorii nu sciu limba celorŭ administraţĭ şi nu se potŭ înţelege cu ei.

Ei bine, întrebămŭ, cine pórtă vina, că lucrurile stau astfelŭ, nu sistemulŭ de guvernare însuşĭ? Nu mai este dér cestiune de funcţiunĭ.

Sĕ mergemŭ însĕ mai departe. Totŭ „P. Lloyd" recunósce că massele poporului românŭ suntŭ nemulţumite din motive economice. Nu se face nimicŭ pentru a veni în ajutorŭ agriculturei, ce se luptă cu marĭ miserii, şi ţĕranii românĭ se vĕdŭ scurtaţĭ, apĕsaţĭ şi nedreptăţiţĭ pe tótă linia.

Este şi acésta o cestiune de funcţiunĭ? Şi „P. Lloyd" n'a atinsŭ nicĭ măcarŭ a decea parte din causele nemulţumireĭ, carĭ tóte suntŭ neatĕrnătóre de cestiunea décă Românii suntŭ séu nu admişĭ la posturile administrative.

Din înseşĭ espunerile lui „P. Lloyd" resultă dér tocmai contrarulŭ dela ceea ce susţine în privinţa caracterului cestiunei române.

Mai resultă din ele, că guvernulŭ n'are de gândŭ a introduce provisoricŭ administraţia de statŭ mai întâiu în Transilvania. N'o voiesce acésta din motive de oportunitate politică, căcĭ atuncĭ ar avé sĕ pórte în douĕ rĕndurĭ aceeaşĭ luptă cu municipaliştii şi mĕsura esceptională pentru Ardélŭ ar mâna apa numai pe móra Românilorŭ ardelenĭ separatiştĭ.

In fine mai relevămŭ o mărturisire importantă a fóiei guvernamentale, care i-a scăpatŭ din condeiu şi la care ne vomŭ provoca la timpulŭ sĕu, de câte orĭ va fi vorba de resolvarea cestiunei române. Ea constată adecă, că „mulţumirea Românilorŭ din Ardélŭ este fórte bine compatibilă cu esistenţa statului românŭ vecinŭ".

*Quod bene notandum!*

## „Pest. Lloyd" despre adunarea dela Făgăraşŭ.

Nu putemŭ trece cu vederea unŭ articolŭ de fondŭ alŭ lui „Pester Lloyd" de Duminecă, 19 Noemvre, în care îşĭ dă părerea sa asupra isprăvilorŭ vice-spanului Kapocsányi Mor în congregaţiunea comitatului Făgăraşŭ. Eată ce dice numita fóiă:

...Unanimŭ şi cu mare însufleţire s'a luatŭ de curêndŭ, în sala comitatului din Făgăraşŭ, hotărîrea, că patria este în periculŭ, pentru-că toţĭ Românii nutrescŭ intenţiunĭ de înaltă trădare, şi că prin urmare acelŭ municipiu, după ce a aşteptatŭ înzadarŭ dela guvernŭ şi dela parlamentŭ o acţiune de scăpare, vine acuma şi-şĭ încarcă umerii sĕi slabĭ cu greaua problemă de-a delătura periculului ameninţătorŭ. Politicii scurtŭ vĕdĕtorĭ dela Făgăraşŭ începură a trage clopotulŭ de alarmă: „Patria este în periculŭ! Şi pentru ca sĕ nu ne perdemŭ totŭ curagiulŭ faţă cu acéstă scire, ne-au liniştitŭ marii politicĭ din Făgăraşŭ: „dér décă veţĭ fi isteţĭ, se va puté delătura încă tótă nenorocirea". Şi gândulŭ lorŭ salvatorŭ a fostŭ, ca administraţia de statŭ, cu care cei din Ungaria n'au sĕ se grăbéscă, sĕ se întroducă imediatŭ în Transilvania.

Insu-şĭ viceşpanulŭ a eşitŭ în publicitate şi a arătatŭ, cum îşĭ închipuesce elŭ şi soţii sĕi opera de scăpare, care din partea celorlalţĭ Ungurĭ de sigurŭ că numai din lipsă de pricepere n'a fostŭ destulŭ de apreţiată. Românii în Ardealŭ, dise elŭ, suntŭ de totŭ molipsiţĭ de ideile irredentiste şi vina o pórtă numai regatulŭ independentŭ alŭ României, care prin nisuinţele sale de unificare naţională, irită mereu şi sistematicŭ poporaţiunea de dincóce. In Transilvania fiă-care Românŭ tinde pe faţă, orĭ în ascunsŭ, de a rĕsturna urgisitulŭ jugŭ maghiarŭ, şi de aceea cestiunea română nu se mai póte resolva prin concesiunĭ pe tĕrêmulŭ administraţiei, ba nicĭ chiar prin încuviinţarea întregului programŭ dela Sibiiu. De aci deducŭ marii politicĭ dela Făgăraşŭ, nu că statulŭ românŭ ar trebui sĕ fiă ştersŭ de pe faţa pămêntului, ci că pentru Transilvania trebue imediatŭ sĕ se decreteze administraţia de statŭ.

Acésta póte sĕ fiă disŭ cu inţenţiune fórte patriotică, dér lucrulŭ este cugetatŭ în modŭ fórte nelogicŭ: Mai întâi nu este adevĕratŭ, că Românii din Ardealŭ ar fi încurcaţĭ în mrejele irredentiste. Ceea ce se spune despre puterea absolută a Ligei culturale române în Transilvania, este o minciună neghióbă; acésta se scie fórte bine aici în Budapesta la guvernŭ şi şi în alte locurĭ, şi décă nu o sciu cei din salele comitatelorŭ ardelene, ei ar trebui sĕ se informeze înainte de-a se decide dea mâna, prin lăţirea acestei fabule, apa pe mâna irredentei române. Adevĕrŭ este, că în sînulŭ poporaţiunei române din Ardealŭ domnesce o nemulţumire, ba în parte chiar şi amărĭciune; dér trebue sĕ se deosebéscă între malcontenţii ţĕranĭ şi între aceia din classele inteligente. Ce privesce pe cei din urmă, isvorulŭ amărĭciunei lorŭ este, că se sciu eschişĭ şi suspiţionaţĭ de societatea maghiară a patriei lorŭ restrînse. Se pretinde dela ei, ca sĕ se apropiă în privinţa socială de rassa domnitóre, ba sĕ se amalgamiseze cu acésta, dér tot-odată ei se vĕdŭ respinşĭ prin suspiţiune şi prin defavorurĭ. Ca orĭ-ce nedreptate, aşa şi acésta deşteptă o adêncă nemulţumire, care din ce în ce trebue sĕ se desvólte mai intensivŭ, precum şi estensivŭ. Acestŭ contrastŭ socialŭ-naţionalŭ se mai înăspresce prin aceea, că o asemenea proscriere este sinonimă cu eschiderea inteligenţei române din serviţiulŭ administrativŭ.

Domnii oficialĭ din Făgăraşŭ négă, ce-i dreptŭ, că adĭ cestiunea română ar mai fi o cestiune de posturĭ. Dér óre într'asta nu este cuprinsă implicite mărturisirea, că ea şi după ideile făgărăşene a fostŭ mai 'nainte o cestiune de posturĭ? Şi putemŭ sĕ adaugemŭ cu bună cosciinţă, că *ea este până în diua de astădĭ o asemenea cestiune*. Puternicii comitatelorŭ din Ardealŭ négă, firesce, acésta — din considerare la pânea ce voescŭ sĕ-o mănânce ei înşi-şĭ. Este mai comodŭ de-a respinge pe

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

## Nevasta judecătorului.

(8) Naraţiune, de H. Milke.

(Urmare).

Intr'adevĕrŭ, că calfa giuvaergiului Brimboni a fostŭ condamnatŭ de tribunalulŭ penalŭ pentru furtŭ. Fridrichs a presidatŭ însu-şĭ la pertractare. Când sosi acasă îlŭ întîmpină Alice iritată şi nervósă.

„Cum a fostŭ? l'ai condamnatŭ?" întrebă ea cu voce slabă.

„Şese lunĭ în închisóre. Da, draga mea, legile suntŭ severe. A călcatŭ încrederea".

„Şese lunĭ!" Se părea că cuvêntulŭ acesta i-a apĕsatŭ greu sufletulŭ, părĕ c'o mişcare mare se petrece în interiorulŭ ei.

„Linişteсse-te!" dise elŭ în tonŭ calmantŭ, căcĭ a scăpatŭ încă uşorŭ. Elŭ a fostŭ adecă, cum s'a constatatŭ numai acum, deja odată pedepsitŭ pentru furtuvedĭ cum se póte înşela omulŭ în cine-va de care-i place — şi apoi i s'a socotitŭ furtulŭ lingurilorŭ şi alŭ inelului, ca o *singură* faptă. Eu, ce-i dreptŭ, n'am fostŭ înţelesŭ în acésta, dér am trebuitŭ sĕ cedezŭ colegilorŭ mei".

„Ca o singură faptă, ce însemnéză asta!"

Elŭ i-a esplicatŭ conceptulŭ juridicŭ şi ea l'a ascultatŭ cu atenţiune. Iritaţiunea ei dispărŭ într'aceea şi au putŭ sĕ-lŭ sĕrute rîdêndŭ.

*

Trecură câte-va lunĭ. Judecătorulŭ se afla într'o după amédă încă în sala de şedinţe a juriului, când unulŭ din servitorĭ îi anunţă, că d-lŭ Helbings este afară în coridorŭ şi ar dori sĕ vorbéscă urgentŭ într'o causă importantă cu d-lŭ judecătorŭ.

Fridrichs cunoscea pe d-lŭ acesta după nume. Elŭ era proprietarulŭ unuia din cele mai marĭ magazine de modă ale oraşului, a căruia muşterii se recrutau numai din cele mai distinse cercurĭ ale societăţii. Elŭ porunci sĕ-i spună acestuia, că la momentŭ îi va sta la disposiţiă.

Când se afla faţă în faţă cu proprietarulŭ magazinului de modă, îi bătŭ la ochĭ iritaţia vedită a acestora şi purtarea lui straniă. Negustorulŭ nu voia sĕ iasă cu vorba şi-lŭ rugă sĕ mérgă cu elŭ într'o odaiă separată, ca sĕ pótă vorbi împreună neconturbaţĭ şi fără martorĭ.

Judecĕtorulŭ îi împlini dorinţa şi-lŭ duse într'o odaiă separată, ce servea pentru consultare judecătorilorŭ. Nicĭ aici d-lŭ Helbings nu scia cum sĕ încépă vorba, elŭ se scusa mereu înainte de a veni la obiectŭ.

„Vréu sĕ dicŭ, că în prăvălia mea s'a întêmplatŭ ceva. Puteţĭ sĕ vĕ închipuiţĭ, d-le judecătorŭ, că unŭ stăpânŭ nu póte sĕ aibă ochĭ pentru tóte, şi calfele, precum şi tinerile fete din prăvăliă — ei, nu póte omulŭ sĕ se jure totdéuna pe cinstea lorŭ".

„Ţĭ s'a furatŭ, dérŭ ceva?" întrebă judecătorulŭ nerăbdătorŭ.

„In adevĕrŭ, aşa este, d-le judecătorŭ. Mi s'au furatŭ mai multe obiecte, şi astădĭ érăşĭ o dantelă preţiósă. Mai întâiu aveam prepusŭ pe douĕ dintre tinerile mele fete de prăvăliă".

„Eu credŭ, d-le Helbings, că te-ai îndreptatŭ la o adresă falsă", îi dise Fridrichs. Nu voiescĭ mai bine sĕ facĭ arătare procurorului despre acésta? Servitorulŭ de tribunalŭ te póte conduce la elŭ. Scusă-mĕ, nevastă-mea m'aşteptă acasă."

Dér neguţătorulŭ îlŭ apucă deodată cu vigóre de braţŭ. „Te conjurŭ, d-le judecătorŭ, sĕ mĕ ascultĭ. Iţĭ spusei, că am avutŭ prepusŭ asupra fetelorŭ mele. N'am fostŭ în dreptŭ. De câtva timpŭ sciu cine a sĕvĕrşitŭ faptulŭ. Eu şi prima mea calfă amŭ observatŭ totulŭ prin oglindĭ — nu potŭ sĕ-ţĭ descriu acuma aparatulŭ, d-le judecătorŭ, dér este aşa cum îţĭ spunŭ."

„Dér tóte acestea se ţinŭ de procurorŭ şi de judele instructorŭ," replică Fridrichs, năcăjitŭ că nu mai póte scăpa de neguţătorŭ. „Eu numai la pertractare am de-a face cu de aceste".